

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Iohannis Cassiani de institutis coenobiorum libri XII - Cod.
Aug. perg. 87**

Cassianus, Johannes

[S.l.], [9. Jahrh.]

Liber XII: de spiritu superbiae

[urn:nbn:de:bsz:31-62667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-62667)

INCIPIT DE SPIRITUSU PERBIU LIBER XII.

Ceterum quod & tribuē
 aduersus spm̄ superbię
 nobis est cōmenē, qui
 morbus licet utamur sit in
 conflictu uirtuū cōtq; in
 ordine ponatur & tēmus.
 Origine cōmenē & tēpore
 p̄m̄us est. S̄uissimē & s̄u
 perioribus cunctis imbec
 morbesticē, p̄fectos maxi
 me temptatōis, & p̄p̄mo
 dū iam positos in consuma
 tione uirtutum morsudi
 riore deperiscent. ¶

Cuius duos sunt genera;
 unū hoc quod diximus spi
 ritales summosq; pulsare.
 Aliud quod & iam incipien
 tes capi adorsq; complētū
 tur; Et licet utrumq; sup
 bię genus tam in dñm quā
 in homines noxiā inflāla
 tio. Tamen illud p̄m̄um
 sp̄ciālior refertur ad dñm.
 s̄cundū ad homines p̄p̄he
 p̄tān &. Cuius originē ac re
 media in posterioribus libelli

huius donec te dō in quon
 tum possumus & equamur.
 Nunc de illo priore quo p̄fa
 tisumus p̄fectos p̄cipue
 temptatōis propositum no
 bis ē pauca differere. ¶

Nullū ē igitur cōcludi uirtū
 quod tam cōm̄ uirtutis & hau
 nat. Cū notatq; iustitias san
 ctitate hominē spoliā ac de
 nudā ut superbię maculā
 tōē quā generalis quid cō
 ac p̄fecti s̄r̄ morbus non unū
 membrū p̄fectōem ue eius
 debilitatē contentur sed
 solidū corpus lēdē corrup
 pit & cōtū. Et in uirtutum iā
 facti ḡio collocatos grauis
 s̄m̄ cōruina dei cōre ac tru
 cidare cōnectur. Omnē ad
 q; uirtū s̄uē tēp̄m̄is ac sine
 contentum. & licet cōtū
 sit & cōtū quoq; uirtutes con
 trā unā cōm̄ p̄ncipa
 liter tendit eāq; sp̄ci
 cōtū opp̄m̄it & impu
 gnāt. & ut hoc ipsum quod
 diximus dāc̄us possit intel
 legi. ḡast̄m̄ cōrgiā id est
 ad p̄ctus uentris s̄d̄i con
 cupiscentiā ḡulę tēp̄ran

tiensorem corrumpit:
castitatem libido contaminat.

Ita potentiam uacuat.
Uti non nunquam unusquisque
de dicitur uirtute / oculis uisitatibus;
non penitus destituitur.
Sed illa contentum uisitate
truncata que educta est in
lo sibi uirtute repugnante
succumbit reliquos possit
uel de peccatis redimere; hęc
uero cum in felice possident
mentem: ut quidam sibi
tyrannus sublimissima
apta arte uisitatum unius
funditur ciuitate diruit
atque; subuectur: & celsa
quoniam scitatis moenia
uirtutum solo cogitans
atque; permiscens: nullam
deinceps imagine libertatis
anime sibi concedit: quan
toque; ceperit ditiosum: tanto
grauiore seruitutis iugo
subditum uniuersis uisitatibus
facultatibus crudelissima
de peccatione nudabit: **III**

Et ut grauissime tyranni
disceius potentiam cognos
scamus: congelum illum qui
pauim & a te splendore fac

de consuetudine luci fer nuncupa
tuse nullo cedio quae hoc ui
tio de i& tū celitus in nubim.
Et sic illa beata sublimiq; an
gelorum statione: telos u
per bis uulneratum: cedin
fona fuisse conceptum;
si igitur contentum uisitate
tente potentis pro gatiua
decoratam unacellectio
cordis potuit de celestibus
ad terrena d& ioluere: qua
nos obseruancia castis fra
gilitate circa d& tota caue
o potest. Ipsius ruine mag
nitude demonstrat; que
admodum uero huius mor
bi uirus pestiferosissimum
d& ite minus in strui potest
si ruine ipsius causetur atque; on
gine per se quocumque; Nun
quam enim curam languor n& c
remedia poterunt medicis
uacilitudinibus exhiberi: nisi
per inquisitionem sagacione
gines eorum inuestigantur
& cause; hinc ceq; indutus
diuina de cetera & interde
rassu pestifer uisitate condi
tionis largitate pre filigine
splendorem sapientie

& iustitiam pulchritudine
 quae cognoscitur gratia
 creationis in ceteris suscipit
 tunc non munificentiis illi
 ut beneficentiae credidit ob
 tinere. & ob hoc ceteris tan
 quam qui ceteris per se ieran
 tiam puritatis huius diuino
 non negat & auxilio deo se si
 mile iudicauit. utpote
 qui nullius indiget & quae
 ceteris modo de se libere scilicet ar
 bitrii facultate confisus
 per illam credens confluen
 terribim & omnia sub pedi
 tione quae ad consummatio
 nem iustitiae uel perenni
 tate summe beatitudi
 nis postinorant; haec sola
 cogitatio facta per hunc
 negat; ob quam de se facta deo
 quae se credidit non negat
 in factibilis repente ac nu
 tate undae effectus & in
 firmi tate pro per hunc
 per se sit & beatitudinem
 quae de munere fruebatur
 commisit; Et quae diligit
 uerbae praecipitacionis
 quibus dixerat in celum confecti
 deo & linguam dolorem

quae uel de se dixit erosimi
 licetissimo uel de ad com &
 sic ostendit diu. propterea
 deo destruat illum in finem
 & uell & deo & emigrabit de
 benaculo & radicem eius de
 terra uiuentium; Tunc omnia
 eius uidentes iusti timebunt
 & superbum non debunt dicentem
 quod deo com ad hos qui se sine
 praedicatione auxilioque di sum
 mum bonum perficere posse
 confidunt iustissime dinge
 tur. & ceteris homo qui non po
 suit deum adiutorem suum sed
 sperauit in multitudine
 diuitiarum suorum & per sua
 luit in uacuitate sua. **V**
Habeo per hunc ruinae causa &
 ongo principalem morbum qui
 ruffum per illum qui se
 rat a se deo uel in proplasta
 serpens in firmi tate somni
 uitiorum & in aeternis gemit
 ncauit; dum enim gloriam di
 tatis arbitrii libertate
 & in dustry a sua credit se
 posse conquire. & sic illi
 perdidit quae adeptus
 fuerat gratia conditoris. **V**
Jtaque exemplis aeterno

nis ^pstularū manifestis
sime comprobatur: super
bis labē cum sit postenor
in ordine conflictuum. On
gine tōm contētorē esse
omniū q; peccatorum & ch
minum esse principium.
N& sicut cetera uitae solū
modo contra hōm sibi uir
tutē idē humilitatē tan
tum extinguerē: uerū
& iocū an otocorum simul
interemptū cē esse uistu
tum. N& mediocres tan
tum peccatosq; tēptate:
sed mōx in fostrū dīnis
culmine consistentes; Ita
enī de hoc spū proph&acō
memorat; & ab hōe eius elc
tē; Ideoq; beatus dōuid
lic& tanta circumspēctōne
cordis sui custodit & arcana
ut ad dūm quem s&er&asup
conscientia non latebunt
audentes p̄ dōm cēp̄t.
Dñe non ē. & cclatū cōp̄m dū
neq; elcōti sunt oculi mei.
Neq; ambulāui in magnis
neq; in mirabilib; sup̄ hōe
nisi humiliter sentiebam.
Et iterū non habitabit

in medio domus meae faciens
superbiā. Sciens tōm bñ quā
sit difficilis & iocū perf&at
ista custodice. Non desu a
tōm tum p̄sumit industria
sed orans dñm implorat auxi
lium: ut huius inimici telū
possit in saucio tuis & iadē
dicent; Non ueniet mihi
per superbis; pauens ac me
tuens nē illud incidat
quod dicitur de superbis; d̄r sup̄bis
ad ues̄ccatur; Et iterum;
in munduse apud dñm om
nis qui & cclat cōssuum;
VII
Quocertum ē malum sup
bis; ut non angelū non
ad iocū uisutes sibi con
tra hōc sed ipsum dñm ad
ues̄ccū meyeccatur; No
tōndū si quidem ē. quod
nequocquē dixerit sup̄ his
qui cclēs̄ sunt uitae inuo
luti; quod habebant sibi dñm
resistentem; id est dñm ga
stym cōrgis; fornicariis ira
cundis & sylcorgis; p̄ccad
uersatur; sed solis sup̄bis;
Illeccōn q; uitae uel inu
nūqueq; delinquentium
tōm tūmodor&orquibatur

uel in suos peccata per id est
oculi of homines uidentur ad
mitti. hęc uerba p̄p̄ne per
tingit ad dñm & idcirco cũ
sp̄s oculi ter digna ē habere
contrarium; **VIII.**

Ideoq; uni uersitatis creator
& medicus dñi causā p̄nci
piumq; morborum superbi
am esse cognoscent. contra
rius scēnate contraria p̄p̄
circuit. ut cessali & que
per superbicem contrahant
per humilitate resurgant;
Ille enī dicit in celū con
scendam. hic dicit humilia
tate ē. in terra conima mea;
Ille dicit se similis atissimio.
hic cum esset in formā cedi & in
mut sem & ipsum formā
serui accipiens. humili autē
q; se factus oboediensq;
ad mōstem; Ille dicit sup
costra dñi & cetero cetero solū m̄i.
Iste dicit discite a me quia
mitissim & humilis corde;
Et ille dicit nescio dñm & istra
hel non dimittit. Iste dicit
si dixero qui cenon noui & im
ero similis uobis m̄n dōq;
sed noui & mandata eius

seruo; Ille dicit me cetero
flumina & ego facta. Iste
dicit non possum ego facere
quicquam. sed p̄cetero m̄i
me m̄cetero n̄i p̄ facta p̄ra;
Ille dicit me cetero sunt omnia
regna mundi & gloriā cetero
& cui uolero dō ea. iste cum
diues esset & p̄cetero efficitur
est. ut uis in opicā nos diui
tes redderemur; Ille dicit
si aut collē guntur oua que
derelicta sunt. sic in uis
terā ego congregauit
Et non fuit qui moueret & p̄
nām & cetero & cetero & cetero
& cetero. Iste dicit. similis factus
sum pelli cano solitāno. uis
lcani & factus sum sicut p̄cetero
ser solitāno uis & cetero; Ille
dicit & sic caui uis ḡa pe
dū meorū omnes uos agge
rum. hic dicit nun quid
ḡcetero possum. p̄cetero m̄i
& cetero. & cetero m̄i modo plus
quam duodēcim milia legi
ones congelorū. Si p̄ncipa
lis ruina causam & cetero
n̄e fundamenta p̄cetero
mus. quo & cetero uel
istā acta cetero uel illa cetero

12

se hunc quem admodum dicitur
tacet eam; cetero cōmōstem
superbis debemus. uel il
lus ruina uel huius docta
mur & exemplo; **VIII**

Itaque hunc nequissimi sp̄s
lacquā tēlter potest mus
succedere. si in singulis quib.
sen sen mus nos uisitatibus
p̄fēssis illud cōpostolicum
dixerimus; non ego sed gra
tiam dēum & gratiam dēi
sum id quod sum. Et dñm qui
operatur in nobis & uelle &
perficere pro bono uolun
tate dicente & iam ipso au
to x̄o salutis n̄re. qui in cōn &
in me. & ego in illo hic festi fru
ctum multum quicquid sine me
nihil potestis facere. & nisi
dñs edificauerit domū in uā
num laborauerunt qui edi
ficauerunt eam. Nisi dñs custodie
rit cur totē frustra uigila
uit qui custodite aēti uanū
uobis ē. cetero luce surge x̄o.

Quia non ē. uolentis neq; cur
rentis sed miserentis est dñs.

Nullius in cōn q. quocumq; ser
uentis & cupientis tōmido
nec potest uoluntas esse uel

94
cursus ut carne sp̄i se pu
gnante circum datus ualde
at tēntū perfectionis sp̄e
mum et p̄clmā integritā
tis ac puritatis cōtīngere.
Nisi fuerit diuina miseratio
ne pro tēntus ut cōd illud qd
magnō p̄se uult & cōd quod
aut h̄t peruenire merito aut;
Omne enī dātum bonū & om
ne donū p̄fēctū dē sursum
est. descendens cōp̄ cetero lu
minū; quid enī habes quod
non accepisti; quod si acce
pisti quid gloriaris quacsi
non accepisti. si enī uel illū
lactronē ob unā confessio
nem introductum in p̄ora
dñi sum recordemur. intelle
gimus & cum non cursus sui
merito tēntā beccitudinē
cōsēcutum. sed dono dñi mi
serentis indeptum; uel si fe
miniscamur dcauid regis
duo tōm grauiā tēq; im
mōnia cymina unop̄ x̄ni
tudinis sermone delēx̄.
n̄ h̄c uidebimus cōd indul
gentiā tēnti cymini sob
tinendā cōlabonē qui pe
rasset merita sed dñi gratiā

super abundantia se. qui uere
penitentie occasione perce-
pit. tanta peccatorum mate-
ria sub unius uerbi plena con-
fessione consumpsit. Prin-
cipium quoque discurrere suo
cacionis ac salutis humane
quae non de nobis nec de opo-
nibus nostris secundum apos-
tolum reddimus donum gra-
tiae quae educati. Liquido
poterimus ad uertere quae
ad modum perfectionis su-
mae non uolentis neque cur-
rentis sed miserentis sit di-
uinae quae quae laborum
uel cursus nostrum merito com-
pensante uitiorum nos fa-
cite esse uictores. nec qui
perante nostrum uoluntatis indu-
strice. Item cordum integritas
tota culmen subiugata
quae utimur carne consen-
dente; nullae siquidem cor-
poris huius afflictio nul-
laque cordis contritio ad
capessendam ueram illam
intentionem hominis castita-
tem potest esse condigna
ut tantam puritatem
uisitatem angelis solis

ingenita caeli quae uerum maculae
nudo humo non lacryae id est
sine adiutorio diuinae
optinere. qui ceteris bo-
ni effectus ab illius profu-
it gratia quae tantum peren-
nitatem beatitudinis deum
mensurae gloriae dei quae
uoluntati breuique ac par-
uo cursu nostrum multiplicata
largitate donauit. **XII**
Omnis enim longae uitae ui-
tae praesentis cum eadem
futurae gloriae perennitate
respondeat et conueniat. Et
dolores cuncti contem-
platione illius immensa beati-
tudinis effugentur. atque
ut sumus ad nihil de tenent
liquefunt. et nusquam ut fa-
XIII uillae conpescerent;
Quae propter hoc tempus
ut ipsi quibus tradunt
uerbis propterea sententiam
proferamus. eorum scilicet qui
uicem perfectionis & quali-
tatem eius non uerborum
iaculentis depinxerunt.
Sed potius recto opere acur-
tute spiritus possidentis. depe-
nmentis eam propter hunc &c.

emplur cestis sinistra dide
runt; Aium itaq; non por
se ad purū quem piā castra
lib; ut ut semund oñ; nisi
uniuersū laborē suū octq;
concentum / cōtcentum pbr
fēctionis finem intellēxerit
non posse sufficere. nō ēcē
nisi dimiseratione. cōdiuto
no conprehendi / non tam
tradentis institutione quā
cōffētu octq; uisute & dē
pōmentis prop̄ph̄is eruditur
cognoscat. Ad capeſſenda
nōq; tam magnificā tā
q; p̄ſeola p̄uſtētis & inte
gritatis p̄mice. Quocōmō
lib & iuniorū uigilacrum
lētationis & solitudinis ac p̄
mōtionis labor fieri imp̄n
sus. condignus esse non pote
rit qui h̄c industrię sup̄men
to uel sudorē obtineat; Nun
quam enim diuinū munus
labor prop̄ph̄is humanā
ue conpensat industria
nisi desideranti diuina fue
rit misericordie concessū;
Nō hōdie ūthum conofona
tis & iacu conſocbin industria
& laboris intentione quen

quam r̄uocare contendā;
sed placone constantissime
non meo sed seniorū senten
tice dffinio. perfectionem
qui dē sine his omnino capi
non posse. h̄scū solissime gra
tice dī posse eam conemine
conſūmā; ut enī dicimus
concentur hum conofca^p p̄re
hendere eā perse ipsos
non posse sine cōdiuto hō dī.
Ita pronuntiamus labor
rōntib; acētū ac desudan
tib; misericordie cōdi gratiā
q; conferri. Et ut uerbis apo
stoli loqueri uolentibus &
currentibus in p̄ſtī; scun
dum illud quod & iam in
psalmo octogē simo octa
uo & personae dī cantatur;
Posui cōdiuto h̄um in potē
tē. & cōtū el dētū deple
bemea; dicimus enī scun
dū seductōis sententiā
dē q̄ quidem p̄lētibus
ac p̄h̄ pulſcentibus & aque
rentibus inueni; sed p̄l
tionē & inquisitionē & pul
ſationē n̄tam non esse con
dignā. nisi misericordie ad
id quod p̄lētibus dederit.

uel cap^e ruerit quod pulsant.
uel illud quod querimus fce
rit inueniri; Presto. e. n. conq;
occasione sibi tantū modo
conobis bonę uoluntatis
oblata. ccd hęc omnia confe
renda; Amplius enī ille quā
nos per fcectionē scditamq;
nrām desiderat & p̄tat;
Et in tantum bccc tur dauid
prouentum sui opę saclo
bonę prop̄cc tantum indu
stia non possenouerat opti
nery. ut ccd nō p̄meren di
rctiōnē suorum operum
iteratę p̄ccę de p̄ccę dī
cons; Et operam conuū nrārū
dirige sup̄ nos. & opus ma
nuū nrārū. & rursum; Con
firmcc dī hoc quod opera
XV tuse sin nobis;

Ideoq; si ccd ueram consum
mationem uisutū uolu
mus effctū & opę p̄rue
nire; Illis debemus ccd qui
escere mccc gistris aduci
bus; qui hęc non uccnilo^f
quę disputacione som
nicontes sed rēcc. que &
p̄mentis ccdprehendē
tes; Nos quoq; docere atq;

ccde com dirigere similiter
possunt & uicem quę ad mo
dum perueniamur ccd cē
ccstissimo tramite demon
strare; quiq; ccd hanc fide
se potius peruenisse quę
laborū merito testcccent;
Quibus & uicem hoc p̄cipuum
sui cordis ccdquisita p̄ntar
conferebat. ut mccc gistris magis
q; se de p̄m̄i p̄ccatis cogno
scerent; Tantę enī q; in eis
delictorū compunctio p̄r
diessingulos ccdgebatur
Quęntę p̄ntar conuū p̄
fctis & traherentq; iugiter
intimo corde suspiria. eo
quod sem & ipsos sentiri
ne quę quę posse delicto
rum nē uos ac maculcc dū
tccre; quę eis p̄m̄i p̄
ccs cogitationū minutias
in urebcentur; Et idcirco fi
tur p̄urp̄ stipendicē non
operum sperdre semeryto
sed m̄i ccd cordicē dñi p̄da
mccccent; Nihil sibi dē an
circum p̄ccatione cordis ali
orum compccatione don
tes; quippe qui hanc ip̄ccē
non sūc industrię sed diu

ne gratia cetera beccant. N& blcon dionter sibi de infeno rum ac tepidorum negle gentico sed contem platio ne potius illorū quos uere p& cato carere. c& q; inye gno. colorū & efu acicō beati tudine perfrui nouerant. Humilitatem per p& ucom conquirebant. atq; ita con sideratione h& c& elcotionis ruina p& cōter d& dū nab'm & quo tēderent uel qd dolerent semper inuenie bant. intellegentes s& m& ipsos ad illam puritatem cordis quē cupiunt obnith te carnis scōrana per **XVI** uenire non posse;

Igitur scundū traditionē & insti tutione eorum sic ad eam festinare debemus ieiunio uigiliis orationibus contritione cordis & corporis operam dantes. ne h& com nice morbo hoc inficente euacuemus. non solum n& q; ipsam perf& ctionē oportet credere industria nos uel labore nro possidēre non posse. sed ne h& ipsa quidē

que illius & ercemus optentu idē. labore conatusq; nostros ac studio sine diuine prot& ctionis auxilio inspirationis q; eius & casti g& ctionis atq; & hoste ctionis gratia posse perficere. quom scilicet cor dibus nris uel per aliū sol& uel per sem& ipsum nos ui sita considerent in fundere;

XVII

Postremo instructauctor scduti nro. quid nos oporteat in singulis quibusq; que geri mus non modo sentire sed & licet confitey. non possū ego inquit d& com e ipso facere quicquid. p& ceter cū in me m& c& n& ipse facit opera. Ille & persona hominis sumpti dicit. Nihil ad sem& ipso posse se facere. & nosci nis ad terra in his que ad nram scdute m peftinent corbi tramur nos scd iuto nodni non egere; Discamus itaq; & nos per singulc nra simul infirmitatem. & illius ad iutoria sentientes cotidie pro d& c& cre. cum sanctis; Impulsus uersu sum ut caderē. & d& n& suscepit me;

Fo fitu domecc & locu dactio
mecc dñr & factu est mihi
in scdute. Et nisi quic dñr
cedi uirt me pcculominus
habere uerat in feso anima
mecc. Si dicebam motu est
per mñ misencordico tuce
dñe adiuuac^{ba} t me: scundu
multitudine doloru meoru
in corde meo. consolatio
nes tuas & beneficia uerunt ani
ma meam. Uidenter & ia
cor nñm in timore dñi & pa
tientie roboray. dicamus.
Et factu e dñr firmam en
tū m dñm & eduxit me in
lactitudine; scienti cē quo
q; profectu operū intelle
gentes nobis augeri dica
mus; quō tui lumina solu
cep m cōmō dñe. dñm si lu
mina tenebras mecc.
quō in te en pccratem
pccatione. & in dñm m dñm
transgredicor murū.
De insentientes nos m dñm
sol fortitudine tolerantie
conquisisse & in semitaur
tutum facilius ac sine lce
bore dirigere. cedi ciam;
Oī qui p̄ anxisti me uirtute

& posuisti in m aculeo tuam
uicem meā. qui perficit pe
des meos. tuam quā cum cerui
& rup̄ b̄ cel rōm mecc stō
tui me. quid docem conuisme
cord p̄ elium; Constat & ia
discrdionem quā roborati
possimus ad uerū nos nros
elidere. pro dca memur ad
dñm. disciplinā tuā ceterū me
in finem & disciplinā tuā
ipsa me docebit. Dilata est
grōsus meos sub tuis me. & n̄
sunt infirmā tū uestigia
mea. Et quic tū tū tū tū
roboratus scientie tuce atq;
uirtute. In feram confidē
tes & acque sequētur. Et
dicam. persequar inimicos
meos & conprehendā illos.
& non conuectar donec defi
ciant. cōter cō illos n̄ & pō
terunt stare. cadent sub
pedes meos. Rursus infirmi
tatis n̄ memores n̄c pō
se nos tūm acer^b os uirtuorū
hostes fr̄ cogli cane. circum
dector sine illius cedi uirtuo
super cre. dicamus. In te mi
micos nros uentilec bimus &
in nominibus uos p̄ n̄ m̄ n̄ sur

gentes in nos non enim in arcu
meo & gladio meo non sedua
bit me. Sed uocasti enim nos de
cael^{is} fligentibus nos & odierunt
nos confidisti. sed & sic pro
p^{er} auxilium meum iustitiam & bellum.
si placente estis omnes insur
gentes in me sub iustitia mea. Et
inimicos meos dedisti mihi
dorsum & odierunt nos confi
disti; sed & cognoscentis nos
senos uincere cogitauerunt.
dicamus; a^p p^{ro}phete & p^{ro}pheta
& iustitiam & iustitiam in iudicio
tonum mihi. Effunde fra
meam & condecedu
sus eos qui persequuntur
me; dicam in meo; sed uocasti
tunc ego sum. & posuisti ar
cum & brachium meum
Et dedisti mihi protectionem
non sed uocasti tuos; qui cum & pa
tres non gladio suo posside
runt terram & brachium
eorum non sed uocasti teos.
Sed & tunc tunc & brachium
tuum & lumen uultus
tui quo placuit tibi in eis.
Postremo uniuersis bene
fit. & cum gratiarum
actione mentes sollicita

per lustranter super his
omnibus quod uel pugnaui
mus uel illuminationem sci
entiae uel disciplinam discre
tionis & eo contenti sumus
uel quod dicitur nos cognoscentis
struxit & iustitiam in singulo
munuit uel quod inimico
rum nostrorum nobis prebuit
dorsum & tribuit iustitiam
comminuendieos ut pulue
re contefaciam uenti. In
timor dicitur & tu dicitur
mus & dicitur. Diligenter
dne fortitudo mea & dn^s fir
mamentum meum & refugium
meum & liberator meus.
Omnes iudicio tuo & iudicio
rabo in dn^s. Pro te iudicio
& cognoscentis meos susce
pto tuo; locum dicitur in uoca
bo dn^m & ab inimicis meis
XVIII sed uocasti ero.

Non solum pro his ei grati
as referentes quod uel
rationabilis nos condidit.
uel libere arbitrii potesta
te donauit uel acceptissimi
largitus est gratiam.
uel scientiam legis & iudicio
tonum q; concessit.

sed & icem pro his que erga
nos cotidie conueniunt proui
dentice conferuntur. quod
scilicet aduersus honorem
insidius liberat. quod coope
retur in nobis ut castis ui
tice superare possimus quod
ceperit culis nos & icem igno
rantes pro te sicut quod
ceperit pccati communit.
quod de diu uocet nos & lu
minat ut ipsum ad iuueni
um nym quod non ad iud
qui deam inter pccati uo
lunt quod legem intelle
gere & agnosce uocem
comur. quod prone gligē
tis delictisq. nostis eius
in spiratione lacenter
compungimur. quod di
gnatione eius uisitatio
liberime castigamur.
quod ce beo non nunt quod
& icem in uiti trahimur ad
scelutem. postremo quia
ipsum liberum corbitum
nym quod pro diu uer
tur ad uirtice admeliore
dirigit frugem. & ad uir
tutum uicem instigatio
nis sue uisitacione con
torquet.

Hec est proprie hu **LXVIII**
militat ergo dnm. h. & est
antiquissimum orum pccati
sincera fides. que p. enes
successores ipsorum mera
nunc usq. perdurat. cui fi
dei iustitice ce postolice que
sepe numero ^{pccat} in ceni festa
tesunt. non solum ce pud
nos sed & icem ce pud infide
les & incredulos in dubitatu
testimonium reddunt.
qui simplicem piscatorum
fidem corde simpliciter & in
ter. non eam syllogis mis
dialcticis & tullianice fa
cundice spu concopere mun
dano. sed & p. p. uirtice
sincere actuq. purissimo.
correctione quoq. uirticoru
& uirticoru dixerim in ipse
perfectionis in eadem uirtice
oculctis in diuis de ph. de
run. sine que n. de p. de
in dnm. in de uirticoru purgatio
n. de emendatione morum.
n. de uirtutum consummatio
LXIX. poterit adprehendi.
Nouiquendam de fratrum
numero quem ut in c. mini
me scisse. si quidem post h.

ordinis mei gradus peccatus
pergrauem qui pro bini mo
cuidam senum uirtu castis
sem & ipsum grauisimo con
fessus impugnat nō con
tracuum nocture desiderio
peccandi magis quā in
ferendi ignominiam into
lerabili est uolubidinis ure
batur. Tum illum ut spiri
tuelle uerūq; medicum inte
riorē causam morbi huius
& originē protinus p̄ ui
disse qui grauer suspi
rant neque quācūq; tē
neque spūi tradite dñs p̄
misit & nisi aliquid
blasphemasset ^{ser} indūm
quo ille com p̄sso ^{ser} confes
tim procedit ad pedes
us in terram. sūm ceq; admi
ratione percussus tēn
quā dō cernens arcana
sui p̄ccatoris p̄ccate facta
confessus ē indite filium
cogitatione impice blas
phemasse; unde perspi
cūm ē. cum qui superbie
spū possidēt uel qui in
dñm blasphemus & istit
tēn. quācūq; qui in rōs &

23
illi iniuriam cequo pūta
tis sperandū sunt donec
perfectio nis integritate
p̄uocari & r̄ificationem
LXXI. castimonie n̄ mereri;
Legimus tēde ad quid in
p̄ccatū p̄omenon libro; Jo
cōrenim r̄ciudce septē
connorum cōbioia dē pon
fice cōd̄ r̄tus in regnum.
atq; in omnibus quō aduixit
memoratus pontifex; testi
monio scripturā laudatus
ē; de quo post obitum ioia
dē audi quid scripturā com
memorat & quem admo
dum electus superbia igno
miniose fuerit traditus
p̄ccationi; post quācūq; obit
ioia dē ingressi sunt p̄n
cipē iudā cōdorauerunt
regem; quidē lōnitus obse
quis eorū cōd̄ qui & it. & de
reliquerunt templum
dñi dī p̄ccatrum suorum.
seruieruntq; lucis & sculp
tilibus & factū ē ira contra
iudcom & hierusalem p̄p̄
hoc p̄ccatum & post pau
ca cumq; euolutū esset & an
nus cōscendit contra dñm

& breuitus syne. uenitq; in
iudcom & hierusclē. & inter
fēcit cunctos p̄ncipes po
puli. atq; uniuersam p̄
dcom miserunt regi dce
mcescum; & ceste cum p̄r
modicis ueniss & numerus
syrorum. tradidit dñs in
mccnibus eorum in finitā
multitudine. eo quod reli
querunt dñm dñm p̄cc̄trū
suorum; in. io. as. quoq; igno
miniosa & percuere iudicia
& ccb̄antes dimiserunt
eam in conguonibus mag
nis; uides quom flaccitio
sifacordidis p̄cc̄sionibus.
tradimereatur sup̄bia;
Qui enī elatus c̄strogan
ticc. ut dñm se p̄cc̄susestad
oray. traditur s̄cundum
apostolū in p̄cc̄monisig
nomi. & in reprobū sen
sum. ut p̄cc̄ticetur ea que
non conuenit; & qui ad
centescriptura. immun
dus ē. c̄c̄te dñm omnis qui
& c̄c̄tat̄ cor suū. Iste qui tu
mid c̄c̄tione cordis
in flaccitū. ē. turpissime
confusioni traditur de

ludendus. ut humili c̄c̄tus tali
ter. sentit̄ & sem̄ & ipsum esse
uel immunditia capnis. & con
scientia impure p̄cc̄sionis
immundum. quod c̄c̄nimisui
noluerat elc̄tione sentire.
ut capnis ignominiosa conta
gio. patefaceret & immunditi
com cordis eius occultam.
quc̄ su perbie in celo contrax
erat acm c̄c̄nifesta polluti
one corporis sui prob̄c̄re
tur impurus. qui per elc̄
tionem sp̄s. factum se non
senlieb̄ c̄c̄tinundū. **XVII.**
Quibus manifeste proba
tur. **O**mnē c̄c̄nimā
que **O** superbie s̄iont
tumo **O** se posse. intell̄c̄
tu c̄c̄lib; syne. idē. ne quibus
sp̄ritu c̄c̄libus. tradit̄ c̄c̄m q;
p̄cc̄sionibus carnis in uolui
ut c̄c̄tim utius humiliata
terrenis. in munda se
c̄c̄ncliter polluta cognos
cat. que te p̄c̄re mentis s̄c̄c̄.
ta in mundē se in c̄c̄p̄.
tu di per elc̄tione cordis
eff̄c̄t̄c̄. intellegere ante
non potuit. quo uel sic humi
licctus qui. c̄c̄p̄st̄ in ote p̄o

re discodet & ignominia car
necclū pccationum dei botus
atq; confusus. ccd spiritalē fbruo
rem deinceps sem& ipsū ardē
tius conferre festin&

XXIII

Evidenter itaq; demonstra
tur non posse quem quocum
perfctōnis finem ac purgati
ōis cōtingere nisi pē humi
litate m ueram quocum p hūi
tatis fratribus reddens. dō
quoq; in pen&ra lib; cordis
& habeat: credens sine p dē
tione eius atq; cō auxilio per
singulac sibi momenta dela
to. perfctōnē quam cupit:
& ccd quē m cōgnō pōse currit.

XXIII

Hucusq; de spūali suporbia
quac diximus perfctōs quos
q; pulscon; quocum tenui
tōs ingenii nostri p dē alu
it. donec te dō dixisse suffi
ci& quod suporbie genus. n̄
multis cōgnitum. n̄c & p b̄
tum. ē. quia n̄c plures stu
dent perfctōnem cordis ad
prehendere puritate. ut ad
hor procliorum gradus ua
leant peruenire. n̄c p p̄
cedentium uitiorum quo

rum in singulis libellis. n̄c
turam pcciter remediaq;
premissimus. procuraturulla
purgatio. sed illos solū modo
pulsare sol& quid& uictissu
periorib; uirtutib; propemodū
sunt in uirtutū culmine collo
cati. quos qui ccd p rē capiti
subtilissimus hostis superare
non quiunt. cōcetur respic
tūc ruina deicere ac sup
placere conatur. per hanc
illos uniuersis uictorū sti
pendiorum mentis. multo
labore questis. spoliore
contendens. cōclerum nos
qui ccd huc terrenis sumus
pccationibus in uoluntate
quac quocum hoc modo tēp
tate dignatur. sed cras si
ore. & ut tūc dixerim capha
li electione sub placet;
& idcirco de hac quoq; quoc
m cōmēnos. s̄ d̄ n̄c mēn
surp homines. ac p rē p̄pue
iuniorum. uel incipientiū
mentes per felicitatē solent.
n̄c esset cōm reor. s̄ d̄ cū
dum promissionē n̄am.

XXV

Hæc igitur quocum diximus

capitulis superbia cum
tepiditate male correpto
renuntiationis principio.
in monachi resedent man-
te. de pristino ac secula-
ri & in timore. ad ueram
xpi humilitatem descende-
re non permittent. p̄m̄
in obediens eum reddat
& c̄ sperū. deinde in rem
c̄tq; affabilem esse. non
patitur. equalem quoq; fra-
tribus fieri cōmunem q; n̄
sint. n̄ & secundum dī ac sal-
uatore n̄ m̄ cōcedat. m̄.
spoliat terrenis opibus nu-
dēt. quod cōdit. & cum r̄hun-
tiatione nihil c̄cludit nisi
mōstificationis & crucis in-
dicium. n̄ & uel c̄t c̄lis
in choan uel consurgere
fundamentis. quod ut se ac
tibus huius mundi sp̄nta-
liter nouent interem-
ptum. uerum & c̄ corpora-
liter cōtidie credat esse
mortuum. & contra hō fa-
ctū ut c̄ sperare longū
infirmatates proponat. ei
prolixas & multas confu-
sionem quoq; in c̄tā c̄pu

dorem. si nudus effretus salie-
nis. & non pro p̄his facultatibus.
coepert sustinentem. per sua
dēt & c̄m multo esse melius.
uictum indumentumq; sibi.
sua potius quam c̄liendā sub-
stantia ministrari. & c̄undū
illud salicē ^{quod} quem c̄dmo-
dum dictum sit. t̄cl̄ h̄ b̄ & u-
dine ac t̄p̄ore cordi obtinēsi.
ne intellegere quidem ali-
quando poterunt. beatus

XXVI. ē magis d̄c̄t̄ quā accip̄t̄.
T c̄li igitur diffidentia m̄n-
tis obressi & scintilla c̄si dei
quod uisi fuerant in primor-
dialibus. uel conuersionis accensio-
diabolica infidelitate r̄du-
cati. incipiunt p̄cunice
quod c̄cente dispergere co-
perant diligenter custodi-
re. & c̄ uelut quis emolp-
flu gata ut t̄n̄ ut r̄p̄c̄t̄
non possint. au c̄ntia uehe-
mentior c̄serucent. s̄u
quod est d̄ & h̄ uis. c̄c̄ quod p̄rius
c̄b̄ c̄ercent r̄sumentes.
uel c̄f̄o quod c̄. tertium
ac d̄ & r̄m̄ nequitie ge-
nus. quod necente quidem
possederant congregant.

nihil amplius est, resideret
lo, quæcum nomēn. cæd quæ si se
tæntū modo. ac uocabulum
monachi conprobantur,
super hęc igitur in itia mæ
le uirtiose q; fundatæ n. & c.
se. ē. ut uniuersæ eadem in ceptu
tiofū structura, consurgat.
n. & quicquæ super pōni pōt
simi succedet fin dæmōn
tis. nisi quod miserabilem
conim cæm. ruina lugubri

XVII. ore profertur;
Talibus siquidem mens p̄r
nonibus obdurata. cæq;
æde te fæcibili tepōre inci
piens. n. & esse. ē. ut ind. & en
us cotidie proficiat. & reli
quæ quoq; uirtū succem de
fōm iore. ^{fine} concludat. dūq;
cupiditate tibus p̄stinit
oblectatur. Ac secundum
æ postolū sacrilega ^{ph} flcer
synæ uincitur. itæ eodē
pnunticente de illa. & ^{ph} sy
lærgia que. ē. simulacro
rum siue idolorū seruitus.
& iterū. radix inquit. q̄m
nium modorū est. sylan
synæ nū. quæcum possit
in corde suo humilitatē

101
xpi simplicem ueramq; susci
pere. cum sibi uel de nobilita
te. n. & cæclium gloriatur.
uel inflatur de seculi quæ
corpore non mente dese
ruit dignitate. uel p̄cuni
is quæ cædruinæ ^{suæ} r. & entat
& tollitur. per q̄. icem non
monasterii iugum susti
nere contentus. ē. non seni
on sullivan in strui disciplina;
quisq; em̄ superbia morbo ^{fuert occupatus.}
non solū nullæm subie
tionis. cæto boedientie
regulæ custodire digna
tur. uerum ne ipse com qui
dem cunibus suis doctynā
perfectionis cædmittit.
tæntumq; conerescit in cor
de eius. sp̄n. & cæclis uerbi fasti
diū. ut cum fōste. & cæclis fuerit
obocta. cællæctio. uno in loco
stare nesciat. & cæclis optatus.
sed huc illucq; stupidus cir
cū ferretur. in uirtus. & cæclis
& obli. cū quæcum mox est
oculi defrangentur. pro
suspi. n. & cæclis enim sceleratib;
sp̄ta desiccogut tuxæ
contrahuntur. & creatio
nes dæcæ. sine ullæ interpel

lectione flegmaticis prouo-
cantur; digiti ludunt. & in mo-
dum quiddam scribentis suo-
litant atq; depingunt;
et tunc huc atq; illuc uniuersa
sua membra corporis commo-
uentur: ut dum spiritus agi-
tatur conlectio totum se
uel scatenibus uermibus
uel acutissimis sudibus cre-
deat insidere. & quidquid
simplex conlectio ad edifi-
cationem protulerit audi-
entium obsuam suggilla-
tionem est in & esse pro-
locutum: totoq; tempore.
quo ut spiritus agitur & comina-
tio uentilatur. suis suspi-
cionibus occupatur: nun-
quid & inde ad profectum
suum capere debeat aucu-
patur. sed causa cur unum
quodq; sit dictum. sollicita
mente perquirat. uel quid
eis possit obicere. tacita
intra se cordis uoluntate
coniectat. ut nihil & his
que sed uberymesunt digere.
tunc penitus apprehendat.
aut in tali quo uideat omni-
dum. & ita fit. ut non solum

in illo ei proficiat conlectio
spiritus. uerum & in com-
muni in cogit & existat efficiatur
q; ei causa in cogit & existat
enim pro conscientia sua te-
tum contra se suspicatum est
se prolocutum. uehementio-
re cordis obstinatione dura-
tur; in quoq; stimulis acutus
instigatur; deinde post hunc
& celere uox. sermo in gibus
amora turbulenta que
responsio. in cessu serbetur
ac mobilis. lingue facilis. pax
loque la. N & cum qua
taciturnitas. comitatus cum
contra fratrem rancorem
quendam in suo corde con-
ceperit. fitq; silentium eius.
non conpunctionis. sed hu-
militatis illius. sed superbie
& indignationis indicium.
Ita ut quid in eo dicitur stabili-
us sit. hanc facile discernat.
utrum diffidat ille p & ulans
q; & ita conditah & uiru-
lenta que sermo & cetera. In illa con-
que. sermo non oportet
tunc uisus & uis ac fatuus.
effrenata cetera in disciplina
ta cordis ellectio in ista uis.

iracplenum uirulentumq;
 silentium & quod ob hoc tantū
 concipitur: ut cedueris fra
 trem. tan cor tacitu pitate
 seruetur: pro te lēy diutius
 possit. non ut ex eo uisus hu
 militatis accipientis pre
 beatur. & cum ipse timore
 possit rursus facile cunctis ty
 sticis inferat atq; ad ratis
 factionē lēsi fratris sem &
 ipsum summittere dedig
 gnatur. & sic om ab illo sibi m &
 oblectam respuit atq; con
 temnit. Et non solum nul
 lac fratris ratis factione
 compungitur neq; mollit.
 uerum & sic cur ab eo sit
 in humilitate pxiuentis
 grauius indignatur. fitq;
 eis salutem humilitas ac
 ratis factio. que finem dia
 bolici intentionib; sol & in
 ferre. causae uehemen

XXVII tioris incendi.

Audiui audiui in hac dūtaxat
 regione. quod horre & pu
 d & q; reuoluere. quēndā
 iuniorum. cū a suo incre
 patur abbate. cur humilita
 tem quā se nunti cens per

modico tempore rēnta
 rat. cōopir & excedere: ac
 diabolica inflōy superbia
 summa contumacia respon
 disse. Nun. quid ob hoc me
 m & ipsum humili cui pro
 tem posse. ut sem per subdi
 tussim; ad quod ei u. tā ef
 frenatum scolestum q; re
 sponsum. ita. ē. senior obstu
 pes factus. omnisq; eius inter
 ceptus est sermo. uelut qui
 ab illo ipso antiquo luci
 fero uerba hęc prolecta
 non ab homine percepit
 & ut nullam uocē aduer
 sus uentē proteruam.
 de ore suo protulisset
 se. Nisi gemitur dē corde
 uentum modo ac suspiha
 potuerit. illum solum taci
 tus intra sem & ipsum uo
 lens. quod de dño nro dici
 tur sed uocato se; qui cum
 in formā dī esset & humilia
 uit se. factus obediens.
 Non ut ille aut diabolico
 timore possit rursus p
 tempore. sed usq; ad mor

XXVIII tem.

Et ut brā uise aque dila

sunt de hoc superbie genere
t. per
prestigiamus. que dcom
significatus in quatuor positi
mus colligentes. ut hinc quide
perfectio sit interudine
quod dcom modo caractere eius
debet non hominis motibus
et per hinc dcom in dcom secretum
puto paucis eadem replicas
ut compendiosius cognosca
mus. quibus eadem disceptare
ac deprehendere uideamus
indicium quonud dcom atque in
superficiem producte pas
sionis huius radices. & oculum
tim deprehensum atque perspic
tum. uel conuelli facilius suc
cleant. uel utitur. tunc enim
potent pestifer morbus
ad integrum declinat. cum
contra ipsius pestis os se ser
uat & impedit noxios non sera
obseruatio cum iam domi
nabitur consumitur. sed
cum precedente eius uita
dixerim lineam agnoscon
tes. prouidendum sagacique
discernitione precurramus.
debet non hominis motibus
pre diximus hominis mo
tus factus in honore agnoscat.

hinc igitur in dcom capite clarita
quod dcom prefatis sumus super
bie declinat. inest primi
tur. loque hoc eius clamor in
taciturnitate comagru do
et celsus. effusus in libertate risur
in ratione obliuio in senectute
in stultitia in uestitione ran
corum facilitas in sermone uer
bosa peccata sine ullorum dis
grauitate erumpentia. & de
perspicacitate. e. cantat in alie
na. caudice ad comum elis
inrogant dcom. ad tolerandis
pauillanimitas. ad obediend
dum difficilis nisi in quo eadem
desiderium suum uoluntas
que preuenient. ad dcom piem
dcom & hostationem in pla
cabilis. ad dcom dcom uolun
tate successu infirmo ad suc
cumbendum ad dcom dcom
sima. semperque successu defi
nitiones statuere conten
dunt. In preuentione neque qua
cedere ad dcom ad dcom
& ita fit. ut dcom incapax
consilii salutem efficitur
in omnibus. suo potius credat
XXX quod dcom seniorum iudicio.
Quibus dcom gradibus.

is quem semel possidit & dicitur
lucius. sic in ipsa disciplina
cognobii perhorrescit. acue
luti qui fratrum consilio
de perfectione retrahatur.
ad debone patientis atque hu
militatis. ceterorum virtus & im
pedimento dicitur. hinc bi
tationem solitudo colle
desiderat. si cetero uelut plu
res ceteros lucraturus. constu
erit monasterium. & quos
docere atque in stygia debe
at. congressus festinat.
sed discipulone quod dicitur. sta
biliorem ceteros effectus.
nec cum huiusmodi ela
tione cordis. in peccatis
simum. temporem noxamque
corruunt. & nec ueris mo
nachis. nec sabbulcoris effectus
tur sit. quod est dicitur. uis. & ia
perfectionem sibi. & hoc ip
so miserabili statu & conu
satione promittit. **XVII**

Quam obrem si desiderium
fastigia perfecta uolumus
ac placencia dō consurgere.
Fundamenta eius non sicut
dum nre libidinis uolunta
tem. sed sicut dū distincti

onis & angelice disciplinam.
iacere festinemus; quae alia
esse non possunt. quae cum
mordit atque humilitas. quae
dem consuetudine & cordis
simplicitate descendit;
humilitas uero nullatenus
potent absque nuditate
conquirit; quae per regnan
te. nec obediens bonum.
nec patientis robur. nec
in consuetudine tranquill
litas. nec consummatio ca
ritatis poterit apprehendi.
sine quibus. ceteris. hinc bitacu
lum spiritus sancti penitus esse non
poterit. ita pronuntians dno
pph & a; super quem re
qui escit spiritus sanctus. nisi super
qui dicitur & humile. & tremen
te uerba mea; si uerba
dum & exemplum. quae hebra
icam & pronuntians ueritate;
ad quem aures respiciamus. ni
si ad pauperulum & con
tutum spiritu. & tremen
te

XVIII uerba mea;
Quae propter athletam qui
spiritalem agonem legi
time ceteris. ad dno desi
derat coronam. hinc quoque;

ferocissimam bestiam.
ut dicitur in cuncta
rum uisum. omnino
dissestinguere.
Cepus quod hac in suo pectore
morante non solum om
ni generis uitae carere non
possit. Verum & iam si
quid uisum habeat ui
deatur. huius ueneno
deperit. Nullo enim
modo poterit in anima
nra uisum structura con
surgere. nisi per uisum acta fue
rit uisum humilitatis in nro
corde fundamta que fir
missime collocata. per
tionis & caritatis culmen
ualeant sustinere. Ita
scilicet ut que ad modum
diximus. per nro fratres;
nostri humilitate uera
intimo cordis exhibeamur
affectu. in nullo scilicet ad
qui escentes eos contra
se uel laedere. quod nulla
tenus poterimus implere.
nisi abrenuntiatio uera que
in expoliatione omnium
facultatum ac nuditate
consistit. in nobis fuerit

xpi amore fundata. deinde
ob obedientie iugum & subiectio
simplici corde ac sine ulle
fient simulatione suscep
ta. ita ut per & rabatis man
datum. nullam penitus uolun
tatem uat in nobis. quod non
aliter poterit obseruari.
nisi quis non solum se mox
huic mundo. uerum & sic
insipientem iudicari & ac stul
tum. uniuersa que sibi fue
rint a senioribus imperata.
sine ulle discussione per
ficiens. sacrosancta credens
ac diuinitus promulgata. XXXIII
In quibus consistentibus. qualitate.
proculdubio statim ille
humilitatis uere. tranquil
lus atque immobilis subsequetur.
ut nos in & ipsos in se no
res omnibus. iudicantes un
uersaque nobis fuerint
rogata. ut cum & si in uisum
uel tristitia. uel damnosa.
et cum quibus arripentibus.
nisi in uisum patientissime
toleremus. que quidem
a nobis non solum facillime
tolerabuntur. uerum & iam
parua iudicabuntur ac nulla

sēmente iugiter recolamus.
 uel dñi nr̄i uel sc̄orum om
 nium p̄cessioner̄ confide
 ranter tantol̄ diu on̄ibus nos
 in uir̄is ad̄tēptan̄. quanto
 longius a mentis eorum
 & conuersatione distant̄.
 p̄nter̄ & ic̄m cogitantes.
 in br̄uinor̄ de hoc r̄asculo
 migrat̄ uis̄ eorum q; nos
 celer̄ sur̄t̄ huius r̄no mox
 fit̄ uis̄ r̄e r̄e confort̄. p̄r
 emptōn̄ a n̄cōn q; est h̄c
 contemplatio non solū
 superbię. uerū & ic̄m ge
 neralit̄ r̄ omnium uitio
 rum. deinde post h̄c hanc
 eēc̄ndem humilitatem. & r̄ga
 dñm firmissime r̄ & r̄tēmus;
 quod cō nobis ita complebit̄.
 ut nihil nos m̄ & ip̄sor̄ ab̄q;
 illius op̄tulatione uel gra
 tia q̄t̄ ad uis̄ tutū consuma
 tionē p̄st̄ n̄ & posse p̄fic̄e
 cognoscamus. sed & hoc ip̄
 sum quod intelleḡe
 m̄ br̄uimus. ei uis̄ esse mune
 ris in uentate q̄e damus.

Explicit de spū superbię